

Historisch HOOGOVENS

Van de redactie

'Historisch Hoogovens' is het lijfblad van de Stichting Industrieel Erfgoed Hoogovens (SIEHO). In dit nummer zijn de volgende artikelen opgenomen:

- De geschiedenis van Oxystaal-fabriek 1 (pag. 1 t/m 3)
- 50 jaar geleden (pag. 4 en 5)
- Kunst bij Hoogovens (pag. 8 t/m 10)
- In Memoriam Eddi Suman (pag. 11)
- Uit het Bestuur (pag. 11)
- Het portret: Gerard Gleijm (pag. 12)

De start van de bouw van OSF in 1956

De geschiedenis van Oxystaal-fabriek 1

Opgetekend door een gepensioneerde persoonlijke getuige

door Joop Kort

Het begin

Aanvankelijk begon het hele avontuur van Hoogovens in 1918. Geboren uit ideeën van Ir. J.C. Ankersmit in 1913 en geconcretiseerd door Ir. Henri Johan Adriaan Wenckebach. Het duurde echter tot 1924 dat hier op de Breesaap begonnen werd met ruwijzerproductie in Hoogoven 1 en de verkoop hiervan op de ijzermarkt. Er werd toen ook gedacht aan staalfabricage, maar in die tijd kwam men terecht in de "malaise". Dus even maar niet!

In 1939 kwam de Martinstaalfabriek (MSF) om de hoek kijken. Klein-schalig begonnen, oventje vergroten, nog een oventje erbij, totdat er 6 ovens (badkuipen) tussen de kolommen in de fabriek hingen, die in 1957 samen goed waren voor elk 160 ton per aftap

tot een jaarproductie van 1,2 miljoen ton staal. Inmiddels werd duidelijk dat de beschikbare schrothoeveelheid geen gelijke tred hield met de benodigde hoeveelheid die nodig was de Siemens Martinovens te voeden. Er moest meer ruwijzer worden ingezet dan toen gebruikelijk was om tot

W erf een donateur!

Redactie SIEHO t.a.v. R.C. Meijer
Laan der Nederlanden 186
1945 AC Beverwijk
e-mail: rc.meijer@hccnet.nl
Gaat u verhuizen? Laat het ons weten.

In 1957 komt er al wat boven de grond

het juiste tonnage ladinginzet te komen! Ten westen van de MSF was men bezig met proefnemingen om zuurstof in de pan met ruwijzer te blazen. Dit werd de Desi (desilicering). Het siliciumgehalte werd zo uit het ruwijzer geblazen. Dit verkortte de gaartijd van de ovens.

Tevens werd vernomen dat in Oostenrijk de firma Voest staal maakte door het inblazen van zuurstof op een mengsel van schrot en ruwijzer. Tijdens de oorlog is daar tevens een proces ontwikkeld om met behulp van luchtsplitsings-installaties zuivere zuurstof in grote hoeveel-

heden te maken. Met die wetenschap en door de opgenomen contacten met Voest kwam de zaak in IJmuiden verder op gang. Besloten werd op het terrein van Hoogovens een Oxystaalfabriek te bouwen. In 1956 werd met de bouw gestart. Na een korte inlooperperiode werd op 22 februari 1958 de officiële opening verricht.

Tijdens de bouw heeft een selectie uit alle disciplines van Martinstaalfabriek-medewerkers een praktijkopleiding gevolgd over het Oxystaalvak in de fabriek van Voest bij de plaats Linz-Donauwitz

in Oostenrijk. Deze Oxystaalmakertjes van het eerste uur startten de productie met twee 60-tons converters onder leiding van bedrijfschef Lanzing en zijn assistent Rudi Smit. De laatste had een standaarduitdrukking die luidde: “Stahl Mensch”. Het proces sloeg aan en het besluit werd genomen in 1961 de twee 60 tonnertjes te vervangen door drie 100-tons converters. Deze werden gebouwd door de firma Demag. Het waren niet slechts de converters die moesten worden neergezet, doch moesten net als bij de 60-tonners, elk worden voorzien van een flinke rookgasuitwassingsinstallatie. Een complete slikfabriek ten zuiden van de converter- en gietsectie, als tweede fabriek naast de eigenlijke staalfabriek.

De Staalmaakertjes kregen het proces gaandeweg steeds beter in de “klauw”. Nieuwe staalkwaliteiten, die aanvankelijk veel pijn en moeite kostten, werden na verloop van tijd “fluitend” geblazen en getapt. Tot het eind van de zestiger jaren werd de zuurstof op het staal/slakbad geblazen met de ééngats-lans. Daarna kwam uit het land van de rijzende zon de driegats-lans! Deze gaf een veel beter blaasgedrag dan het ééngats exemplaar. Blies je in ieder geval geen gat in de converterbodem! Veel proefnemingen waren nodig met het zoeken naar de juiste blaashoogte op het staal/slakbad, totdat dit ook in de vingers werd gekregen! Deze lanskoppen zijn tot aan de sluiting

Tijdens de officiële opening was de directie ruim vertegenwoordigd

Eén van de oorspronkelijk geplaatste 60-tons converters

De nieuwe 100-tons converters van Demag (1961)

toe gebruikt. In de negentiger jaren zijn er ook vijf-gats lansen in productie gegaan, waarvan eigenlijk nooit is bewezen dat deze hogere voordelen bood dan de conventionele drie-gats en dus nooit standaard is geworden.

In de tachtiger jaren zijn er proefnemingen gedaan met de “dual- of post-combustionlans”. Dit was een lans waarbij de zuurstof niet alleen onderuit doch ook rond een kring op één-derde van de hoogte uit blaasgaatjes rond de omtrek van de lans kwam. De bedoeling was met die secundaire zuurstof-kegel meer CO gas in de converter zelf

te verbranden zo extra temperatuur te verkrijgen. Dit avontuur is echter doodgebleed, want de secundaire zuurstof-kegel verbrandde niet slechts het restant CO gas, doch tastte mede de convertervoering, toen nog opgebouwd van Dolomietstenen, op het raakvlak aan.

Een zwarte bladzijde

Op 18 november 1965 werden wij opgeschrikt door een schokkende gebeurtenis. Er was een congres gaande in Haarlem van de Nederlandse en Duitse Kamer van Koophandel. Deze mensen kwamen op excursie in Oxystaalfabriek 1. Zoals toentertijd gebruikelijk was liep de excursieroute over het kraanbordes tussen het converterbordes en de giethal. Achter één van de kolommen had men een prachtig gezicht op het ruwijzerinzetten bij de converters.

Zo ook deze keer de ruwijzerinzet bij converter 11. Het was koud en het had gesneeuwd. Het schrot werd buiten in de bakken geladen en kwam zo de fabriek binnen. Zo ging ook het schrot eerst de converter in. Daarna het ruwijzer. Kennelijk door het vocht dat nog in het schrot aanwezig was ontstond er een “zoever”. De hierdoor ontwikkelde vlammenzee overspoelde het converterbordes tot over het kraanbordes. Grote paniek en van de onheilsplek wegluchtende mensen. Een aantal van de getroffen excursiegangers moest enige tijd in het Rode Kruis Ziekenhuis verblijven.

Als uitvloeisel hiervan ontstond de veiligheidsregel, dat het dragen van nylonkleding in de fabriek taboe was. Hierdoor kwam naderhand schoorvoetend het verplicht dragen van vlamvertragende kleding aan de orde. Een zwarte dag, waaraan Hoogovens

een flinke kater overhield. Ook was het over met deze excursieroute. Het totale veiligheidsprogramma hiervoor ging op de schop en werd aangepast.

De Demag 100-tons vaten gingen uiteindelijk door het voortdurend opwarmen en afkoelen vervormen. Hierdoor kwamen de astappen en aandrijftandwielen uit lijn te verkeren. De converter toppen werden “buikig”, waardoor de ovenbouw moest improviseren met de bemetseling. Mede hierdoor ging de levensduur van de converterslijtvoering achteruit. Hallo, zeiden de toenmalige bedrijfschef Charles van der Linden en zijn assistent Gerard Bührmann, we hebben nieuwe vaten nodig! Zo werden in 1966 de 100-tons vaten gewisseld, nu volgens specificaties van NDSM/Creusot Loire. Ook weer zoals de voorgaande generatie met verwisselbare bodems. Het doel hiervan was om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. De losse bodem bemetselen op de bodemstand, dan onder het vat plaatsen en de converter verder opbouwen tot boven in de top.

Inmiddels ging de metallurgieontwikkeling gestaag voort. Echter, de vaten begonnen weer te vervormen en in 1974 was het weer zo ver. Vaten wisselen. Dit keer een zeer geavanceerd ontwerp. Watergekoelde draagringsen en toppen! Vervormen nooit weer! Deze uitspraak heeft zichzelf achteraf als zeer waar zijnde bewezen. Dit alles geleverd en uitgevoerd door de firma Demag.

Een volgende keer gaan we verder met dit verhaal. ■

Een lans met een ééngats-lans, eind zestiger jaren vervangen door Japanse drie-gats-lansen

50 jaar geleden

door Cor Castricum

Een halve eeuw geleden, op 15 juni 1964, werden bij Blokwalserij 2/ Knuppelwalserij (destijds afgekort tot B2K) de eerste knuppels gewalst. Samen met de Staaf- en Draadwalserij (SDW) en Oxystaalafabriek 1 (OSF-1) behoorden deze werkeenheden tot de later zogeheten Productgroep Lange Producten ('Lang' genoemd).

In 1960 werd al gesproken over uitbreiding van de productie van niet-platte of gekalibreerde eindproducten. Dit hield in dat de staalproductie zou moeten worden opgevoerd tot 2,45 miljoen ton per jaar. Het merendeel van deze vergroting zou gaan dienen voor de fabricage van gekalibreerde eindproducten. De toenmalige directeur van Hoogovens IJmuiden, ir. Piet van Delden, vertelt daarover in het januarinumnummer van 'Samen' 1961 onder andere het volgende:

(...) 'Besloten is de productiecapaciteit te brengen op 2,45 miljoen ton staal per jaar. Vergeleken met het vorige uitbreidingsplan van 1,9 miljoen ton, betekent dit dus een toeneming van 550.000 ton staal. Hiervan zal 100.000 ton bestemd zijn voor Breedband en 50.000 ton voor Walserij-West.

In hoofdzaak zal het meerder geproduceerde staal verwerkt worden in een geheel nieuw walserijcomplex, waar men – in afwijking wat onze andere walserijen doen – z.g. gekalibreerde of niet-platte producten gaat maken. Daarvoor zal een tweede blokwalserij worden gebouwd, die niet alleen plakken maar ook z.g. stangen (blooms) zal produceren. In aansluiting op deze tweede blokwalserij komt een continue walsbaan, waar de stangen verder tot knuppels worden uitgewalst. Hierachter komt vervolgens een staaf- en betonstaalwalserij voor het maken van ronde of vierkante producten en profielen. In de laatste walserij zal ook een beperkte hoeveelheid walsdraad kunnen worden gefabriceerd, de grondstof voor de Nederlandse industrie van draadtrekkers'. (...)

Hiermee werd niet alleen een nieuwe markt aangeboord, maar was het tevens een eerste stap naar een verdere vergroting tot circa 3 miljoen ton staalcapaciteit. Met de toenmalige Hoogovens 1 t/m 5 en de beide staalfabrieken Martinstaal (MSF) en Oxystaalafabriek 1 (OSF-1) werd dit mogelijk geacht.

Walsing eerste knuppel op 15 juni 1964

De productie van staaf- en betonstaal, inclusief walsdraad werd begroot op 300.000 ton per jaar en die van knuppels op 50.000 ton.

Op 15 augustus 1964 werd bij de SDW begonnen met het proefwalsen bij de voorgroep, tussengroep 1 en eindgroepnoord, terwijl op 3 september begonnen werd met koelbed-noord en de daarbij behorende koudschaar.

Dat het nieuwe fabriekscomplex internationaal van groot belang werd geacht, mag blijken uit de lange lijst van genodigden bij de officiële opening op 19 november 1964. Bij deze opening waren

naast koningin Juliana en prins Bernhard ruim 900 gasten uit binnen- en buitenland en medewerkers uit het bedrijf zelf uitgenodigd.

De eerste proefwalsing vond plaats op 20 september 1963. Was het eerste walser R. Hummel die het eerste blok bij B2K walste, samen met tweede walser N. van Elst walste hij op 13 augustus 1965 ook het blok met het miljoenste ton tot plak.

In de SDW is men op 22 januari 1965 begonnen met het zogenaamde tweaderig walsen, waarbij twee knuppels naast elkaar door de walstuigen gaan.

De Knuppelwalserij is klaar voor de eerste proefwalsing

Directeur Van Delden leidt koningin Juliana en prins Bernhard rond

Ook de twee koelbedden en bundelmachines werden in bedrijf gesteld. Toen de montage en het afstellen van de draadwalsgroep en de haspels gereedkwam, kon ook daar met proefdraaien een begin worden gemaakt. Het eerste stuk draadstaal van 8 mm dikte werd op 2 maart 's morgens om half zes geproduceerd. Een stuk draad hiervan werd tot een

Bouwfase Blok- en Knuppelwalserij

ring van ongeveer 25 kg gewikkeld en voorzien van een label met een toepasselijk opschrift naar de directeur Productie, ir. J. van der Woude, gebracht.

Op 29 november 1999 valt het besluit om de Productgroep Lang in de loop van 2001 te sluiten. Op vrijdag 30 juni 2000 werd in de Knuppelwalserij van B2K onder belangstelling van ongeveer 150 mensen de laatste knuppel gewalst. Op 3 april 2001 werd bij de SDW officieel de laatste knuppel bij de SDW gewalst en de Knuppelafwerking van B2K gesloten, terwijl de daaropvolgende week de Knuppelopslag leeggewalst werd. ■

Het aandenken der SDW

Het laden van betonstaal in 1964 op platte wagons

Hoogovenposter

door Wim de Wit

Bij de bouw van Hoogoven 5 is gevraagd aan de gebroeders Das om een speciale tekening te maken. Die tekening is destijds als speciale poster uitgegeven met verklarende teksten. Enige jaren geleden is dezelfde tekening op initiatief van Danielli Corus bijgewerkt en als kalender uitgebracht.

Wij hebben hem nu ook weer laten opknappen door Niek Kaptein en hem nu als poster op formaat 60 x 80 cm af laten drukken, inclusief een aangepaste tekst erbij. Deze poster is nu in het museum te koop

in koper voor € 10,00. Voor onze lezers die ook donateur zijn, is hij te koop voor € 7,50. Misschien een mooie gelegenheid om opnieuw eens langs te komen en de poster aan te schaffen.

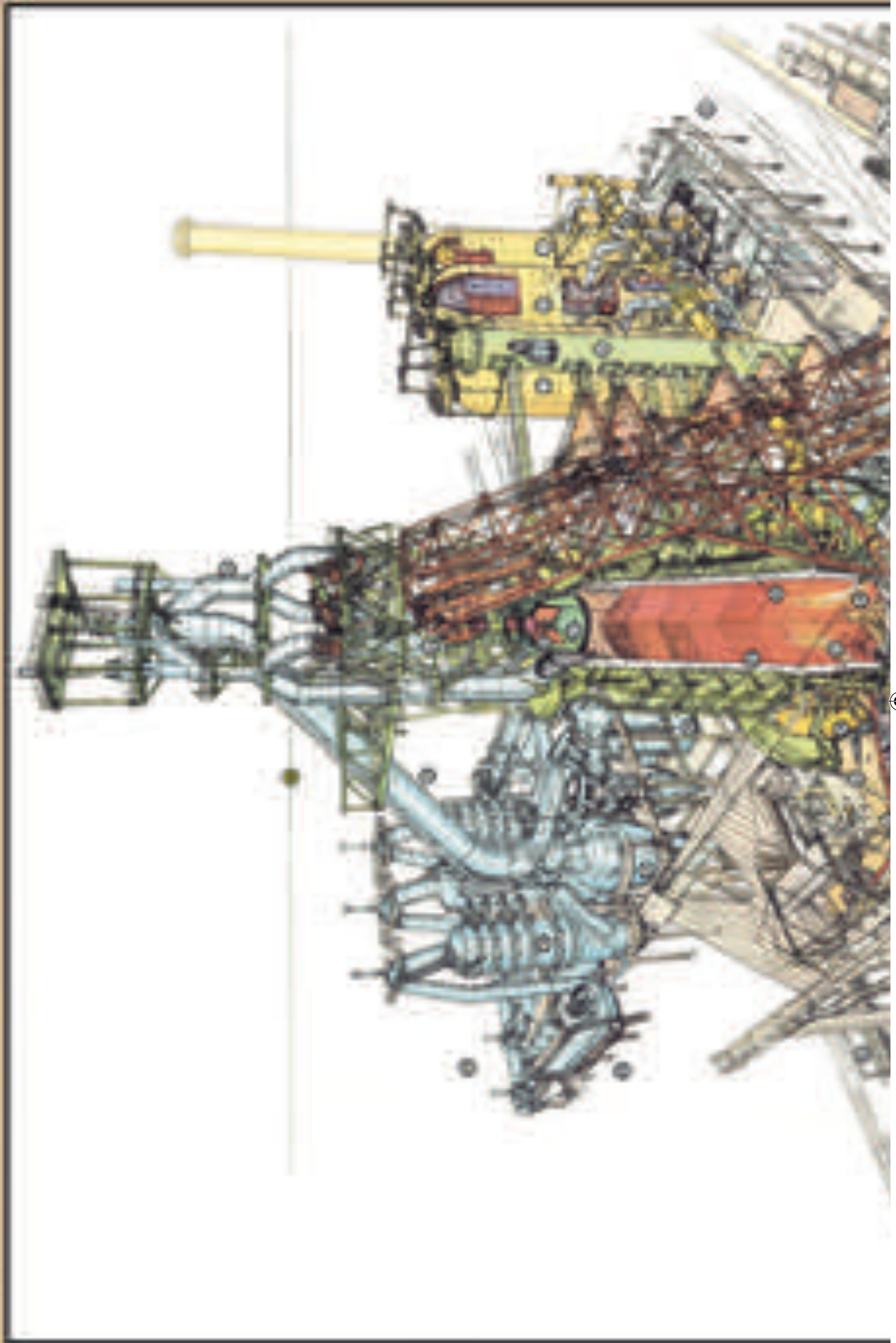
De poster staat op pagina's 6 en 7 van dit nummer. ■

HOOGOVEN 5

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE HOOGOVENS EN STAALFABRIEKEN N.V. UMILDEVEN

Kunst bij Hoogovens

door André Gouw en Martin Vink

Al in een vroeg stadium toonde het bedrijf belangstelling voor de beeldende kunst. De eerste verwijzing naar kunst in het algemeen was te vinden in 'Samen' van september 1945.

Naar aanleiding van het overlijden van directeur Kessler refereerde T. Michielsen in een In Memoriam, aan Kesslers belangstelling voor kunst. Hij schreef: "Hoe verfijnd was zijn smaak en hoe deskundig zijn oordeel. Zoo leerde men in hem den mensch kennen van hoge cultuur en fijne intuïtie, niet tevreden met het middelmatige, maar dankbaar voor het superieure."

Voor verreweg de meeste hoogovenaren was kunst iets op grote afstand. Voor de heren oprichters daarentegen was kunst vaak onderdeel van hun opvoeding. Wat betreft dit laatste toonde de directie na de bevrijding een grote mate van bevoegenheid. Men stelde vertrouwen in de "maakbaarheid van den arbeider". In de praktijk kreeg genoemde bevoegenheid ondermeer vorm door het verstrekken van opdrachten aan kunstenaars, bijvoorbeeld het portretteren van scheidende directieleden, of het in beeld brengen van het bedrijf, waarbij de processen in verschillende fabrieken en hoogovens als onderwerp dienden.

In toenemende mate voorzag men werkplekken en kantines van kunst. Schilderijen, gebrandschilderde ramen, tegeltableaus en muurschilderingen zorgden voor verfraaiing van de formele, soms wat saaie, werkomgeving. Ook werd bij bouwkundige ontwerpen rekening gehouden met de groeiende behoefte aan versiering. Met een zekere regelmaat werden er kunstverlotingen onder het personeel gehouden. Het is in deze tijd, dat de basis werd gelegd voor de Hoogovens Kunstcollectie.

De Hoogovens Kunstcollectie

Een gedeelte van de door het bedrijf verworven kunstwerken bevindt zich in het Dudokhuis en in de kantoren van enkele fabrieken. Een ander deel is ondergebracht in het kunstdepot op de eerste verdieping van het museum.

Wandrelief van Richard Braun; op het moment van overdracht door ir. Gadiot

De gehele kunstcollectie omvat zo'n 500 werken, 120 daarvan bevinden zich in het depot. Van 90 werken is de verblijfplaats onbekend. De verscheidenheid aan kunstenaars en onderwerpen (niet uitsluitend gerelateerd aan Hoogovens) en technieken toont een aankoopbeleid in de breedste zin van het woord.

Werk van een groot aantal bekende en minder bekende beeldende kunstenaars vormt de basis van de collectie.

De kern wordt gevormd door een achttal werken van de industrieschilder Herman Heijenbrock. Tevens bevat ze een aantal portretten van directieleden geschilderd door Sierk Schröder en verschillende op het terrein tot stand gekomen werken

Kunstschilder Schröder draagt portret over aan directeur Drijver

van Jan Korthals. In 1969 schonk CEMIJ een stalen sierwand van de hand van Richard Braun (tegenwoordig te zien in de Arosa Sun Zaal); van recenter datum is de aankoop van enkele monumentale werken van Gerbrand Volger en Willeke van Thijn.

Vertrekkende directeuren en bestuursleden

Tot op heden is het geschilderde portret van een vertrekkende hoogleraar in academische kring nog altijd een traditie. Ook Hoogovens kende deze traditie en werden directieleden bij hun vertrek 'geëerd' met 'n door een kunstenaar vervaardigd portret.

Circustafereel van Geert-Jan van Meurs

In onze museumcollectie bevinden zich portretten van o.a. de heren Wenckebach, Kessler, Bentz van den Berg, Ingen Housz, Drijver, van Delden en Justman Jacob. De bekendste portrettisten zijn Sierk Schröder (Ingen Housz, Drijver, van Delden, Justman Jacob), en Eppo Doeve (Kessler).

Van de heren Singer (ook afgebeeld op een bierblikje), Hoogland, van Rooyen, van Veelen en van Veen bestaan slechts foto's. Geen kunst, maar wel efficiënt en goedkoop. De eerste vrouwelijke directeur, Mw. Oudeman werd zelfs vereeuwigd op stalen plaat.

Het afscheid van bestuursvoorzitter Hoogland was voor opvolger van Rooyen en zijn collega-bestuursleden aanleiding om in plaats van het traditionele portret een beeldende kunst-tentoonstelling te organiseren. Met nadruk werd aangekondigd dat het niet zómaar een expositie betrof, maar "één waar kunstwerken vervaardigd worden met de belangrijkste materialen die binnen het Hoogovens-concern geproduceerd worden, te weten staal en aluminium". De titel van de tentoonstelling: 'Prometheus' (de Griekse god van het vuur) spreekt voor zich. Ook in de jaren er na bleef het bedrijf belangstelling tonen voor de ontwikkelingen in de beeldende kunst, hierbij ging in het bijzonder de aandacht uit naar ruimtelijk werk, dit vond o.a. zijn beslag in het project 'Staal aan Zee'.

Bedrijfsrestaurant met expositie (1953)

Bij de totstandkoming ervan werd door de kunstenaars regelmatig gebruik gemaakt van het op het bedrijfsterrein in ruime mate aanwezige schro(ot), ook stonden de faciliteiten in de diverse werkplaatsen tot hun beschikking.

Tentoonstellingen

Een van de belangrijkste activiteiten betrof het tentoonstellingsbeleid; het doel was om het personeel langs directe weg te confronteren met beeldende kunst. Dit gebeurde door middel van expositie in het bedrijfsrestaurant van Walserij Oost en in een aantal op het bedrijfsterrein gelegen kantines.

Op 10 febr.1952 vond de eerste expositie plaats. Er werden houtsnedes van Chris Beekman getoond. Aan de reeks tentoonstellingen kwam een einde op 26 juni 1975; Frida Koch toonde als laatste haar schilderijen.

In deze periode maakten 179 beeldende kunstenaars gebruik van de mogelijkheid om voor een uitzonderlijk publiek

(per slot waren het niet allemaal kunstliefhebbers van huis uit) hun werk te tonen. Op de officieel gedrukte uitnodigingen stond: 'Expositie van beeldende kunst in de kantines van Hoogovens en aangesloten bedrijven'.

Jury o.l.v. Pierre Janssen (gehurkt) aan het werk met het beoordelen van de ingezonden schilderijen

Schaftlokaal Mekog, foto van interieur met kunst aan de wand (1955)

Bijbehorend tentoonstellingsarchief bevat behalve recensies ook de correspondentie tussen de exposerende kunstenaars en de toenmalige afd. Public Relations, waar de heren van Dam en Bakker de scepter zwaaiden.

Onder de exposanten troffen we de volgende namen: Aquarellist Ton Albers, Beeldhouwer Nico Betjes, Schilderes Jeanne Bieruma-Oosting, de Haarlemse Schilder (en Leermeester van Kees Verwey) Henry F. Boot, Schilder Paul Citroen, Lithograaf Aert van Dobbenburg, Illustrator Anton Pieck, Schilder en Illustrator Eppo Doeve, Schilder en Tekenaar Herman Heijenbrock, de Schilders Friso ten Holt, Piet Klaassen en Jan Korthals.

Schilderwedstrijd

Onder het motto 'Pak uw penseel en schilder een schilderij' werd in 'De Grijper' van januari 1963 het personeel opgeroepen een artistieke bijdrage te leveren aan een landelijk evenement. Personeel van de AKU, Hoogovens,

KLM, NS, de PTT, Philips, de Staatsmijnen en Unilever; zonden bij elkaar ongeveer 350, 'kunstwerken' in. In 'De Grijper' van juli/augustus 1963 volgde de uitslag van deze amateurschilder-wedstrijd. Pierre Janssen (in die tijd landelijk populair door het TV-programma 'Kunstgrepen') was voorzitter van de jury. Hoogovenaar H.J. Stol won een derde prijs.

Ook de jeugd leverde haar bijdrage.

In 'De Grijper' van maart 1966 werd een kindertekeningwedstrijd aangekondigd met als thema 'Mijn vader werkt bij Hoogovens'. Tot 12 maart kon worden ingeleverd. "Alles mag. Tekenen, plakken, kleuren, verven of borduren. Als de kleine kunstenaar maar een afbeelding maakt die betrekking heeft op het werk van vader/moeder/broer/zuster/oom/tante of een ander familielid tijdens het verblijf bij Hoogovens". Maar liefst 2000 kinderen reageerden, 200 tekeningen werden geselecteerd voor een tentoonstelling in het Opleidingscentrum.

Zondagsschilders

In 'Samen' van mei/juni 1948 stond onder de rubriek 'De mens en zijn liefhebberijen', het verslag van een bezoek aan het St. Lucasgilde (St. Lucas is de schutspatroon van de kunstschilders). Deze Beverwijkse vereniging huisvestte een aantal kunstschilderende Hoogovenaren.

We lezen: "Men schildert hier alles. Grote glazen flessen en brandhout, een theemuts en een teddybeer, aardbeiensof en hakbijl, bloemen en doodshoofden. Geen onderwerp wordt geschuwd". De schrijver verbaasde zich vervolgens over "Het contact dat tussen leden van dezelfde werkgemeenschap bestaat" en stelde vast "dat de man, die portier is, of die dagelijks in de vuurgloed staat, of administratieve ingewikkeldheden hanteert, zich in zijn vrije tijd aan de kunst overgeeft".

'De Grijper' en 'Samen' als doorgeefluik

Er werden met regelmaat verschillende technieken uitgelegd. Met name houtsnede, linoleumsnede en ets waren in die dagen (vijftiger jaren) populair. Het blad werd toen gedrukt in zwart/wit op eenvoudig papier. Kunstenaars verleenden vaak op verzoek van het bedrijf

J.H. den Dunnen, Loco-machinist Hoogovens

medewerking aan de illustraties. Ook het aankondigen van tentoonstellingen, interviews met exposanten, reportages in ateliers, aanmoedigingen tot het nemen van een abonnement op Openbaar Kunstbezit, of het verslag van een bedrijfsbezoek door jonge kunstenaars behoorden tot haar taak.

Zo lezen we in 'Samen' van april 1947 dat: "Zo'n dertig leerlingen tusschen de 18 en 24 jaar van de voorbereidende teekenklasse van het Amsterdamsch Instituut Voor Kunstnijverheidsonderwijs" (de huidige Rietveldacademie) op uitnodiging een bezoek brachten aan het bedrijf. De achterliggende gedachte was, dat het goed zou zijn om ook de belangstelling van kunstenaars te wekken voor de industrie.

Na een rondleiding waarbij verschillende installaties en fabrieken werden aangedaan zouden de daar door de studenten vastgelegde impressies later in het 'instituut' worden uitgewerkt. Met groeiend enthousiasme, zeker toen bleek dat er ook nog een prijsvraag aan verbonden was, "hanteerden zij met razende snelheid hun potlooden of pijpjes houtskool om in groote lijnen enkele standen en bewegingen op het papier vast te leggen. Deze jeugdige artisten waren geheel is den ban van het stroomende roodgloeiende ijzer gevangen, het spectaculaire van hardwerkende mannen, de stoere werkers, die als het ware met vuur, rook en smook spelen, maakte op hun artistiek gemoed, een machtigen indruk". ■

Kindertekening uit 'De Grijper' mei 1966, ondertekend: "Mijn vader werkt bij Hoogovens"

In Memoriam Eddi Suman

door Ton Hurkmans

Op 20 december 2013 is Eddi Suman overleden. Eddi was secretaris van het bestuur van SIEHO van maart 2009 tot juni 2013.

Eddi was altijd zeer herkenbaar bij SIEHO, alhoewel hij rustig en bescheiden van aard was. Hij kwam vaak vanuit Alkmaar op zijn racefiets en had dan meestal voor zijn collega vrijwilligers een grote pot drop bij zich, die hij meebracht uit zijn vakantiehuisje in Appelscha.

Zijn vrouw Thea hield een aangrijpende persoonlijke toespraak op de herdenkingsplechtigheid ter afscheid van Eddi. Heel veel vrijwilligers van

SIEHO, collega's, vrienden en familie hebben hem daar herdacht.

Eddi heeft veel betekend voor het Hoogovensmuseum, zoals het opzetten van rondleidingen, het organiseren van tentoonstellingen en het verbeteren van het secretariaat. Hij heeft mede een aanzet gegeven om het museum duidelijk op de kaart te zetten. Het is de taak van het huidige bestuur hier verder gevolg aan te geven. We verliezen in hem een fijn mens en een goede collega. ■

Uit het bestuur

door Ton Hurkmans

Er wordt door het bestuur gewerkt aan een betere organisatiestructuur voor het Hoogovensmuseum. Na een inventarisatie van taken en functies is een aantal coördinatiegebieden vastgesteld. Binnenkort hopen we de voorgenomen structuur te introduceren. Echter, de personele invulling is nog niet rond: het bestuur zoekt naar vrijwilligers om een aantal sleutelfuncties in te vullen. Daarnaast vraagt de samenwerkingsovereenkomst met Tata de nodige aandacht. Hierin moet de (juridische) relatie tussen SIEHO en Tata Steel worden vastgelegd, evenals de wijze van samenwerking.

Door Techno Challenge is in samenwerking met JetNed Junior een onderwijsprogramma voor de basisschool jeugd opgezet: de Technologie Carrousel.

Het Hoogovensmuseum is hierin opgenomen met twee activiteiten:

- De Ontdekkruimte van Techno Challenge in het Hoogovensmuseum
- Rondleidingen door het Hoogovensmuseum, gericht op leerlingen uit groep 5-8

De Stichting Techno Challenge is een initiatief van Tata Steel. Het is een samenwerking tussen bedrijven, scholen, overheden en andere organisaties. De stichting wil jongeren interesseren voor techniek en wetenschap en organiseert onder andere onderwijsprogramma's door de hele onderwijsketen heen.

Er was ook weer een nieuwe kunsttentoonstelling: het schilderscollectief Perspectief, die hun (abstracte) beeld van Hoogovens toonden. Tot en met

april is er nog "Kunst in de Tijdlijn". Hier zijn in de Tijdlijn van het Museum tekeningen en aquarellen te zien uit eigen collectie. De geëxposeerde werken geven een gevarieerd beeld van ons bedrijf over de periode 1950 – 1989.

De huidige werkplaats, die zich nog in de museumzaal bevindt, wordt verplaatst naar een andere locatie buiten de museumzaal, zodat er meer ruimte komt voor expositie.

Er is een werkgroep gevormd om de museumzaal deels opnieuw in te richten wanneer die ruimte beschikbaar is. Daarnaast worden plannen uitgewerkt voor de herinrichting van de grondstoffenzaal.

Het archiefsysteem van Valk Visuals met zeer waardevolle historische films, dat vorig jaar aan het Hoogovensmuseum overgedragen is, staat nu ter beschikking van het museum en wordt operationeel gemaakt. Bovendien hadden we zelf al veel films gedigitaliseerd. Daarom zullen er bij voldoende

belangstelling regelmatig filmmiddagen georganiseerd worden speciaal voor donateurs, waarbij historische bedrijfsfilms getoond en toegelicht worden. Meer informatie hierover vindt u op de website www.hoogovensmuseum.nl.

Om u niet alleen hierover maar ook over andere zaken te kunnen informeren of om informatie bij u te kunnen vragen zouden wij het zeer fijn vinden als u ons uw e-mailadres doorgeeft, als u dat heeft tenminste.

Vooruitkijkend:

ook mensen gezocht die willen helpen in de organisatie. Het bestuur kan dat niet alleen.

- Herinrichting van het museum: meer ruimte en professionelere uitstraling.
- Focus op 2018: 100 jaar staal in IJmuiden. Museum wil en kan een prominente rol gaan spelen. ■

HET PORTRET

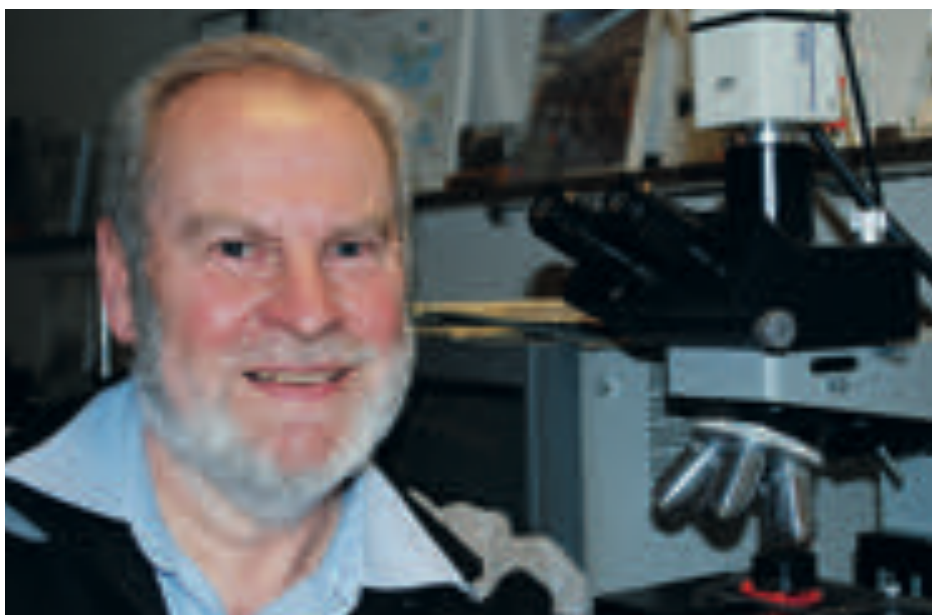
GERARD GLEIJM

Via deze weg wil ik mij even voorstellen als vrijwilliger van het Hoogovensmuseum. Ik ben geboren op 21 juni 1945 te 's-Gravenhage en 44 jaar getrouwd met Marie-Louise Verstralen.

Tn augustus 1969 mocht ik met mijn aanstaande schoonfamilie mee met vakantie naar het plaatsje Sitges in Spanje bij Barcelona. Ik zat nog in de militaire dienst waar ik Radio-onderhoudsmonteur was bij de landmacht in Schaarsbergen. Omdat in 1969 Generaal Franco nog aan de macht was in Spanje, moest ik aan de commandant toestemming vragen om naar Spanje te mogen reizen. Die toestemming kreeg ik omdat ik in september toch afzwaaide. Met een Ford Transit busje gingen we met 9 personen naar Spanje. In Sitges in Spanje hadden we een gedeelte van een huis, waar ook nog andere Nederlanders logeerden, namelijk Henk Verhoog en zijn vrouw. Omdat ik na mijn diensttijd wou gaan werken zei Henk Verhoog dat ik maar een sollicitatiebrief moest schrijven aan de Hoogovens, waar hij ook werkte. Daar hadden ze nog wel mensen met een technische opleiding nodig. Die raad heb ik opgevolgd en op 1 november 1969 was ik in dienst bij de afdeling ENI (Elektronische en Instrumentele dienst).

Om mijn opleiding aan de HTS af te maken heb ik in de avonduren de opleiding Elektronica en Telecommunicatie aan de HTS Amsterdam gevolgd en afgemaakt. Omdat ik uit Den Haag kwam had ik nog geen huisvesting en verbleef toen op de hotelboot "Casa Marina" die bij de sluizen lag. Bij mijn sollicitatie vroeg de Personeelsfunctionaris of ik al getrouwd was en of ik dat van plan was, want dan had hij een flat in IJmuiden voor ons ter beschikking. Dat was onze kans om vaart te zetten in onze relatie. We zijn op 3 december 1969 getrouwd en kregen op 1 februari 1970 de sleutel van onze flat aan de Schiplaan in IJmuiden.

Bij de ENI heb ik onder andere gewerkt aan de afstandsbestuurbare locomotieven die bij Hoogovens rondrijden. Ze werken allemaal op de zelfde frequentie en sturen om de beurt een informatiecode uit met de informatie over de gewenste snelheid en vermogen. In juni 1972 ben

Gerard Gleijm

ik bij de afdeling Research Laboratorium gaan werken, waar ik het technisch beheer over de elektronenmicroscopen kreeg toegewezen. In die tijd bestond de elektronica nog uit buizenversterkers en hoogspanningsvoedingen. De elektronica werd in de loop der tijd steeds moderner, via transistoren en daarna elektronica-chips, naar computergestuurde elektronenmicroscopen. Ik heb dan ook de gehele ontwikkeling van de computers binnen Hoogovens meegemaakt van de PDP computers en de eerste personal computers van IBM tot aan de VAX-computers. De eerste harde schijven hadden een diameter van 50 cm en de floppy disks waren 30 x 30 cm groot. Deze zijn allemaal in het Hoogovensmuseum te bezichtigen.

Op 1 juni 2005 kon ik met de VUT, maar ik was nog volop bezig met een nieuw project bij het Research Laboratorium om via opdampen een dunne laag van diverse soorten metaal op de staalband aan te kunnen brengen. Er werd toen aan mij gevraagd of ik nog een aantal jaren door kon gaan, totdat er een opvolger voor mij was gevonden. 3 jaar later op 1 juni 2008 ben ik met pensioen gegaan en was er een goede opvolger gevonden, die nog steeds met plezier aan het project werkt.

Ik ben nu al ruim 5 jaar vrijwilliger bij het Hoogovensmuseum en heb daar een intern computernetwerk aangelegd. Samen met collega's zijn we in het

museum bezig geweest om de oude 16 mm films van Hoogovens om te zetten in High Definition digitale informatie en op DVD's en Blu-Ray disks te zetten. Ik ben Radiozendamateur en mijn hobby's zijn elektronica en fotografie.

Colofon

Historisch Hoogovens is een uitgave van de Stichting Industrieel Erfgoed Hoogovens (SIEHO). De SIEHO wordt gesponsord door Tata Steel. Telefoon SIEHO / Hoogovensmuseum: (0251) 494368 / 498865

Website

www.sieho.nl
www.hoogovensmuseum.nl

E-mail

sieho@tatasteel.com

Redactie

Cor Castricum, Cobi Koster, Rob Meijer, Floor Scheffer, Wim de Wit

Eindredactie

Floor Scheffer

Fotografie

Fotoarchief Tata Steel en/of SIEHO, tenzij anders aangegeven

Vormgeving en druk

Haarmans, Beverwijk